

INDEKS TRANSPARENTNOSTI LOKALNE SAMOUPRAVE LOCAL TRANSPARENCY INDEX 2020

---

29. maj 2020.

Sadržaj prezentacije

- O istraživanju
- Ključni nalazi LTI 2020
- Opšta zapažanja
- Najbolje i najlošije rangirani
- Pojedinačni nalazi
- Indikatori na kojima su JLS najbolje ocenjene
- Najmanje transparentne oblasti
- Poređenje sa ranijim LTI
- Sistemski problem

○ istraživanju

- LTI je osmislila Transparentnost Srbija i prvi put ga primenila 2015.g.
  - LTI meri dostignuća opština i gradova na osnovu unapred postavljenih kriterijuma
  - LTI prati informacije sa sajtova, dostupne u prostorijama JLS, dobijene na osnovu zahteva za pristup informacijama i informacije dobijene od drugih relevantnih tela (Poverenik za informacije od javnog značaja, Agencija za borbu protiv korupcije)
  - Svi rezultati se verifikuju dvokružno
  - Važno je napomenuti da **loši rezultati u nekim kategorijama ne moraju nužno značiti i da je korupcija raširena** u tim oblastima. Slično tome, **dobri rezultati nikako ne garantuju da nema korupcije**.
Transparentnost je samo mehanizam za lakše otkrivanje ili sprečavanje korupcije

○ istraživanju

- LTI 2020
  - Sprovedeno uz podršku USAID
  - Planirano je da se progres meri četiri uzastopne godine 2019 - 2022
  - Ocene zasnovane na 95 indikatora, krajnja ocena (indeks) može biti u rasponu od 0 do 100 poena
  - 81 indikator iz 8 oblasti: “Skupština i veće”, “Budžet”, “JLS i građani”, “Slobodan pristup informacijama”, “Javne nabavke”, “Informator o radu”, “Javna preduzeća i ustanove” i “Javne rasprave”, 14 indikatora u kategoriji “ostalo”.

LTI 2020 - ključni nalazi

- Prosečan LTI rezultat **poboljšan je** sa **40** (prosek i u 2015 i u 2019) na **46** (od mogućih 100). To je, ipak, i **dalje nizak učinak**.
- Najveći napredak ostavren je u oblastima objavljivanja informacija o budžetu i usvajanju lokalnih anti-korupcijskih planova.
- Ne postoji politika povećanja transparentnosti koja se primenjuje **u celoj zemlji**, ali posvećeni službenici lokalne samouprave **mogu doprineti da se značajno poveća transparentnost**.
- Nema garancija da će se jednom dosegnuti visok nivo transparentnosti održati.
- **Samo 13 od 145 JLS** ima LTI iznad 60 i samo tri iznad 80
- Znatno **bolji rezultati su zabeleženi** u oblastima u kojima je transparentnost jasno propisana zakonima. Uvođenje više zakonskih obaveza od strane centralnih vlasti sigurno bi doprinelo transparentnosti lokalne uprave.
- **Pozitivne promene** ili noviteti koji bi mogli doneti promene u budućnosti: **sveobuhvatne stranice ili čak posebni sajtovi sa informacijama o budžetu ili javnim nabavkama**, usvajanje i dosledna primena **LAP**-ova.
- **Većina negativnih nalaza identifikovanih u LTI 2019 i 2015 i dalje postoji::**
  - neredovno ažuriranje informatora o radu ili neobjavljivanje svih obaveznih podataka;
  - nedostatak informacija **o postupku donošenja odluka**;
  - nedostatak informacija **o nekretninama** i drugoj opštinskoj imovini.

Opšta zapažanja

- **145 JLS je rangirano**, 25 gradskih opština je ocenjeno, ali ne i rangirano, s obzirom na to da nemaju iste nadležnosti kao opštine
- Učinak JLSG se kreće **između 18 and 83** (od 100)
- 71 JLS ima učinak jednak ili viši od proseka, dok je 13 ostvarilo 60 ili više poena.

Najbolje i najlošije ocenjene JLS

- Najbolje ocenjene JLS:

- Bečej 83 (u 2019 bio 38)
- Novi Pazar 82 (66)
- Sombor 80 (51)
- Kanjiža 77 (47)
- Leskovac 75 (60)
- Vranje 73 (60)
- Užice 70 (64)

- Najlošije ocenjene JLS:

- Bela Crkva 18 (u 2019 bio 21)
- Jagodina 21 (21)
- Svilajnac 22 (18)
- Koceljeva 22 (23)
- Preševo 23 (13)
- Merošina 24 (26)
- Pećinci 25 (29)

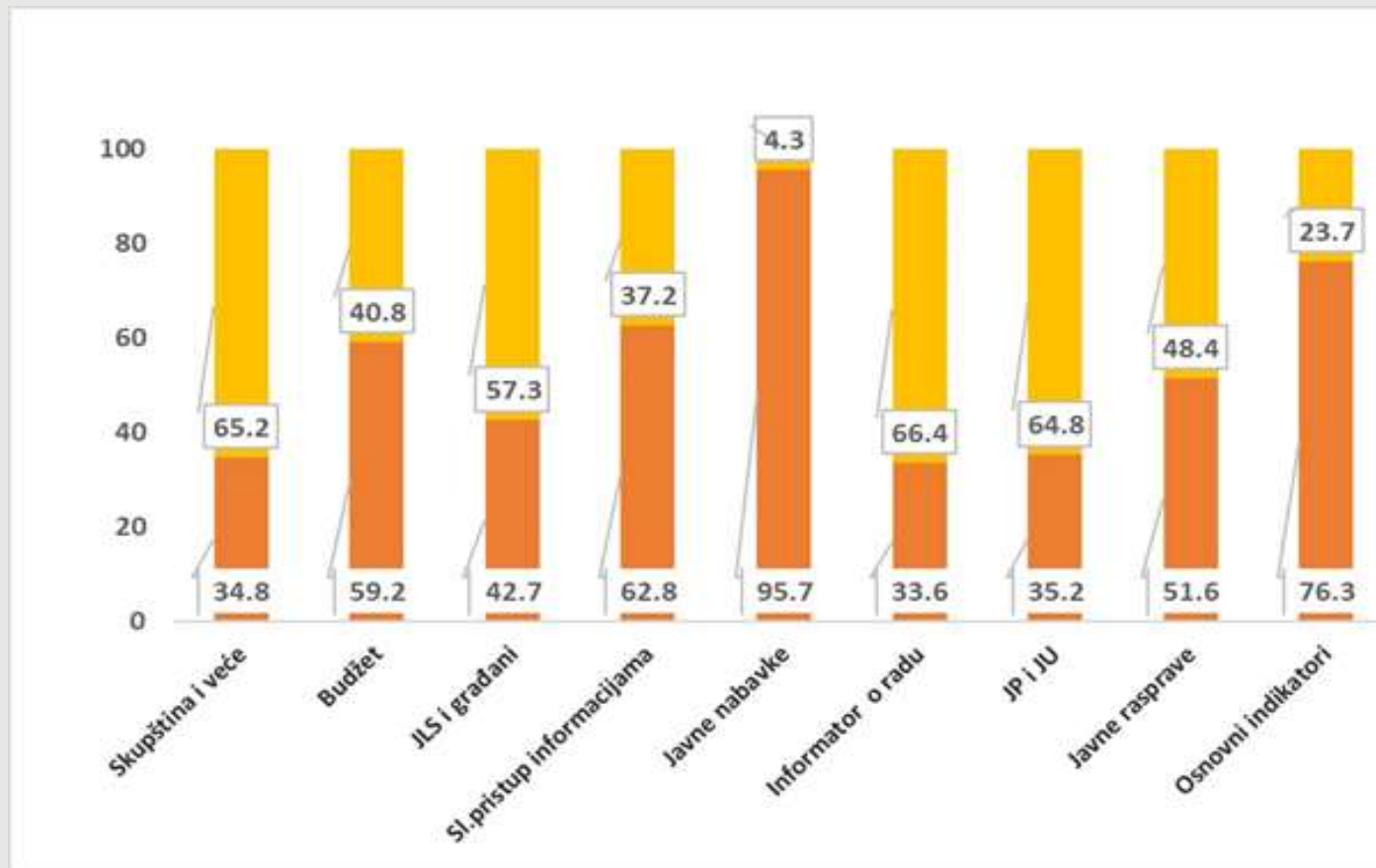
Pojedinačni nalazi

- **Transparentnost je veća u onim oblastima u kojima zakon eksplicitno propisuje obavezu objavljivanja informacija i sankcije za njeno kršenje.** Ipak, zakonska obaveza objavljivanja informacija ne znači uvek da će te informacije i biti javno dostupne
- **Model lokalnih antikorupcijskih planova (LAP)** predviđa mere za poboljšanje transparentnosti. Primena LAP-a će biti ključna za budućnost.
- Mada je istraživanje ove godine utvrdilo **veći broj primera dobre prakse, loša praka i dalje postoji**, posebno kada je reč o sadržaju sajtova.

Pojedinačni nalazi

- *Procenat uspeha 145 JLS po oblastima*

Pojedinačni nalazi

- **Budžet za 2019 nije objavljen na sajtovima 17 JLS (34 u 2019). Građanski budžet objavljen je na 90 posmatranih sajtova (šest u 2015 i 60 in 2019)**
- Šest JLS je objavilo kompletnu dokumentaciju iz procedure izbora direktora javnih preduzeća ili makar dokumente koji obezbeđuju relativno visok nivo transparentnosti (0 in 2019)
- Kao i u prethodnom istraživanju, **najbolje rezultate opštine i gradovi imaju u oblasti javnih nabavki.**
- **Relativno dobar uspeh JLS su takođe ostvarile u oblasti “slobodan pristup informacijama”,** koja je druga po prosečnoj oceni.

Pojedinačni nalazi

- Ipak, **tri četvrtine JLS nije poštovalo rokove** za blagovremeno postupanje po zahtevima za pristup informacijama u prethodnoj godini, a **17% nije postupilo po svim odlukama Poverenika** da dostave informacije.
- **Objavljivanje i ažuriranje informatora o radu** bilo je ozbiljan izazov za **JLS** u skoro 50 % slučajeva.
- Još **veći problem za transparentnost su lokalna javna preduzeća (JP) i ustanove (JU)**. Vrlo nizak nivo transparentnosti (sistematizacije, broj zaposlenih, planovi i izveštaji o radu)

Pojedinačni nalazi

- **72% JLS objavilo je informacije o nekim raspravama održanim u prethodnih 12 meseci.** To je poboljšanje u odnosu na 2019 (60%), ali i dalje daleko od potpunog konsultativnog procesa.
- Poboljšan učinak – informacije o raspodeli opštinskih sredstava za medije (80%) i projekte organizacija civilnog društva (OCD) (82,8%) – oko 60% u LTI 2019.
- Objavljivanje izveštaja o realizaciji projekata je ponovo veoma slabo – samo 10 %.
- U 11% JLS korisnik usluga može da prati tok (status) predmeta na sajtu.

Pojedinačni nalazi

- **Dnevni red naredne sednice skupštine nije vidljiv u više od polovine JLS.** Samo polovina onih koja je objavila dnevni red objavila je i nacrt dokumenata o kojima će se raspravljati.
- **Rezultati glasanja** i podneti amandmani dostupni su u manje od 10% slučajeva. **Odluke gradskog/opštinskog veća** dostupne su samo u 11% lokalnih samouprava, a odluke skupština u nešto više od 30%.
- **Objavljivanje drugih dokumenata:**
  - Strategija lokalnog razvoja 78% (dve trećine u 2019).
  - Akti sistematizacije opštinske uprave 54% (pad od 57%)
  - Lokalni antikorupcijski planovi 70% (skok sa 41%)

Najbolji učinak JLS po indikatorima

- Osam indikatora od 95, u kojima je 90% JLS ostvarilo pozitivan rezultat:
  - informacije o radnom vremenu uprave
  - tri indikatora koja se odnose na javne nabavke
  - gradonačelnik dostavio izveštaj o imovini Agenciji za borbu protiv korupcije
  - aktuelni budžet dostupan na sajtu
  - na sajtu dostupne informacije o tome kako podneti FOI zahtev
  - redovno objavljuju pozive za zakup imovine u vlasništvu JLS
- **Dobar rezultat** u obezbeđivanu traženih informacija (odgovor na zahtev za pristup)) “**misterioznom kupcu**” (84%)
- **Dobar učinak u ispunjavanju zakonskih obaveza takođe ukazuje i na nepoštovanje pravila** u nekim slučajevima (na primer: prijava imovine od strane gradonačelnika, objavljivanje specifičnih podataka o javnim nabavkama, neažuriranje informatora o radu)

Najnetransparentnije oblasti

- Ni jedna od opština nije ispunila standarde transparentnosti u sledećem:
  - Da li su na sajtu objavljeni podaci kako su pojedinačno i poimenice odbornici glasali?
  - Da li su na sajtu objavljeni izveštaji o dodeli imovine u zakup (poslovni prostori, poljoprivredno zemljište)?

Dodatno istraživanje

- Tri pitanja koja nisu uključena u LTI kao indikatori u ovom ciklusu:
  - 1. Da li su sednice gradskih/opštinskih veća otvorene za javnost?

Stigao je 141 odgovor, a 114 JLS tvrdi da su sednice gradskog / opštinskog veća otvorene za javnost ili medije.

- 2. Objavljeni kontakt podaci lica za zaštitu podataka o ličnosti i dostavljeni Povereniku?

Dobili smo 143 odgovora na ovo pitanje, i 116 JLS je imenovalo lice zaduženo za zaštitu ličnih podataka, u skladu sa zakonom.

Dodatno istraživanje

- 3. Informacija o procedurama javno-privatnog partnerstva:

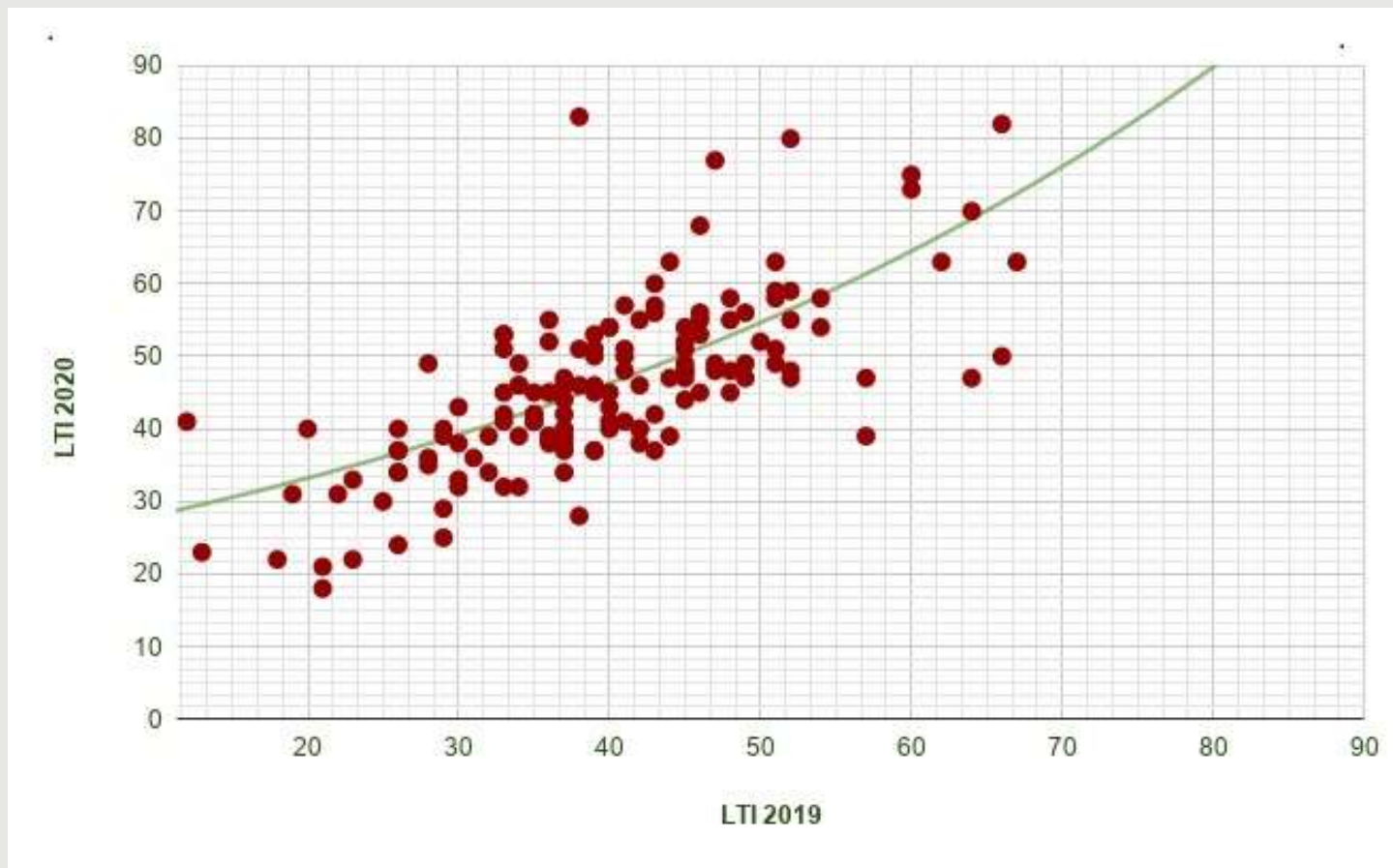
Stigla su 142 odgovora. U 49 JLS javno-privatno partnerstvo je pokrenuto ili zaključeno u 2019, ili se sprovodi neko iz prethodnih godina.

Oblasti javno-privatnog partnerstva	
Javni transport	19
Gradsko osvetljenje	16
Upravljanje otpadom	7
Oblast prerade biomase, toplotne energije ili toplotnih izvora	3
Farmacija	3
Saobraćaj (putevi i/ili rečni terminali, održavanje puteva)	6
Javne garaže	1
Održavanje grobalja	1

Poređenje sa LTI 2019

Ukupni rang	Grad ili opština	LTI 2019	LTI 2020	Poboljšanje u poenima	Procentualno poboljšanje
1	Bečej	38	83	45	118
4	Kanjiža	47	77	30	64
93	Smederevska Palanka	12	41	29	242
3	Sombor	52	80	28	54
8	Sokobanja	46	68	22	48
52	Gornji Milanovac	28	49	21	75

Poređenje sa LTI 2019 – raspodela pojedinačnih rezultata

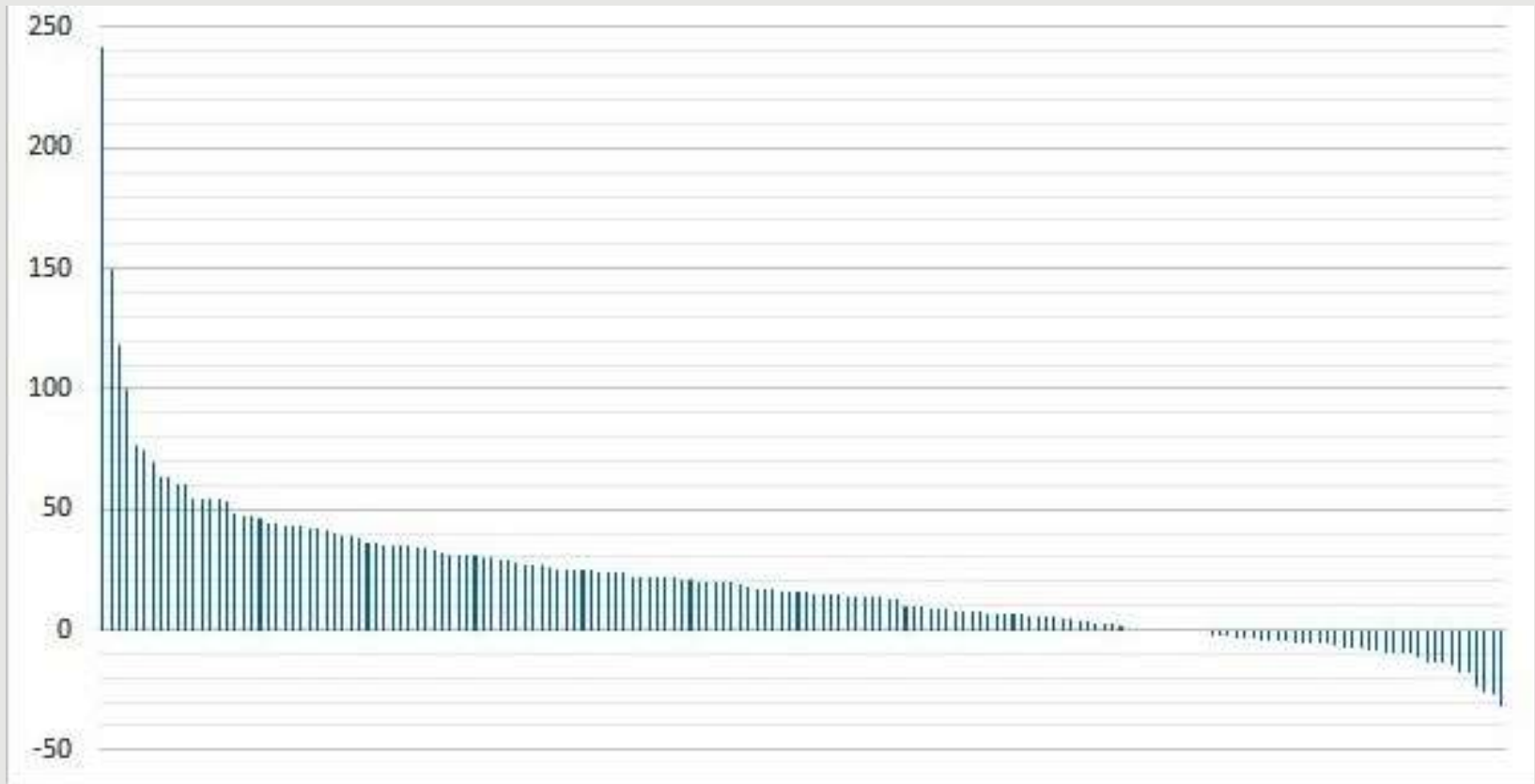
Poređenje sa LTI 2019

- Devet JLS poboljšale su rezultat za 20 ili više poena u poređenju sa LTI 2019. Pet je izgubilo 10 ili više poena.
- Ukupno, 28 JLS je pogoršalo svoj rezultat, devet je ostalo na istom a 108 je pokazalo napredak (bolje nego poređenje 2019 u odnosu na 2015 - tada je 76 JLS pogoršalo, šest je imalo isti rezultat, a 63 pokazalo napredak)
- Rezultati su generalno bolji (osim u oblasti „Informator o radu“) ali veoma skromni. Najveći napredak je ostvaren u kategorijama „JLS i građani“ i „Budžet“.
- Na ukupno poboljšanje transparentnosti može uticati i **promocija LTI 2019, prateće naknadne aktivnosti i pojedinačni naponi** javnih službenika (ili donosioca odluka) u JLS najviše zainteresovanih da poprave rezultate u novim ciklusima istraživanja. Još jedan mogući faktor mogu biti **predstojeći lokalni izbori**.

Poređenje sa LTI 2019

Grad ili opština	LTI 2019	LTI 2020	Poboljšanje u poenima	Procentualno poboljšanje
Požarevac	57	39	-18	-32
Veliko Gradište	64	47	-17	-27
Paraćin	66	50	-16	-24
Malo Crniće	38	28	-10	-26
Kraljevo	57	47	-10	-18

Procenat poboljšanja ili pogoršanja uspeha JLS u odnosu na 2019. godinu

Sistemiški problemi

- LTI 2020 ukazuje na to da **nedostatak transparentnosti umanjuje mogućnosti da se lokalna samouprava pozove na odgovornost.** Na primer, dnevni red naredne sednice skupštine može se naći na manje od polovine sajtova, a odluke donete na tim sednicama na manje od jedne trećine sajtova.
- Finansijska transparentnost i dalje je problem a **primena pravila budžetskog sistema nije obezbeđena.**
- Novouvedena **obaveza organizovanja javnih rasprava** o određenim pitanjima budžeta i obavezama rezultirala je organizovanjem takvih konsultacija u 77% JLS. U praksi, ipak, postoji još dovoljno prostora za njihovo unapređenje.

Sistemske probleme

- **Jedinice lokalne samouprave ne ulažu dovoljno sistemskih napora u otklanjanje sumnje javnosti na zloupotrebe u upravljanju javnim preduzećima i javnim ustanovama.**
- **Odsustvo sistemskog pristupa u obezbeđivanju transparentnosti** je vidljivo u nekoliko grupa povezanih indikatora. (na pr, davanje imovine u zakup - 91% objavljenih poziva, 0 izveštaja).
- **Ima znatno više javnih konkursa, poziva i oglasa na sajtovima** nego izveštaja i odluka u oblasti projektnog finansiranja.

Sistemske probleme

- **Informatori o radu su uglavnom lošeg kvaliteta** - glomazni, puni nepotrebnih informacija, skeniranih dokumenata i zastarelih podataka.
- **Struktura i održavanje sajtova trebalo bi značajno poboljšati** – odgovarajući segmenti sajtova nisu popunjeni, baneri usmeravaju ka zastarelim ili nevažećim podacima, nedostatak striktnih pravila o tome šta će biti objavljeno u sekcijama „informacije“ i „vesti“.
- **Format i izgled objavljenih informacija predstavljaju problem, čak i kada su podaci generalno transparentni** – na primer, javne nabavke – svi novi pozivi pomešani sa starim odlukama, obaveštenjima, pitanjima i odgovorima

Sistemske probleme

- **E-registri su korisni.** Ne samo zbog toga što su „laksi za upotrebu“ i pretraživanje, već pružaju i veću količinu informacija.
- **Transparentnost se ne smatra uvek korisnom,** već kao dodatni teret.
- **Količina informacija je značajno veća na sajtovima nego u prostorijama JLS,** što nije uvek opravdano.

Preporuke

- Povećanje transparentnosti u javnim preduzećima i ustanovama putem mnogo proaktivnijeg učešća lokalnih samouprava
- Primena lokalnih antikorupcijskih planova i omogućavanje nezavisnog monitoringa
- Poboljšati upotrebu sajtova i budžetskih portala u cilju informisanja i angažovanja građana
- Elektronski registar administrativnih procedura bi trebalo da bude uveden u sve gradove i opštine,
- Najvažnije informacije na sajtovima moraju biti sistematizovane
- JLS bi trebalo da učine javnim podatke o nepokretnostima u svom vlasništvu